

Otto Šling – příběh jednoho komunisty

KAREL SCHLING (ŠLING)

V listopadu tohoto roku uplynulo 60 let od jednoho z největších, neblaze proslulých procesů, které se v této zemi konaly. Před Nejvyšším soudem v Praze tehdy stálo čtrnáct obžalovaných komunistických funkcionářů. Mezi nimi byl i můj otec Otto Šling. Soud odsoudil jedenáct z nich k trestu smrti, k propadnutí majetku a ke ztrátě čestných práv občanských. Všichni obžalovaní se vzdali práva na odvolání a poté, co prezident Klement Gottwald zamítl jejich žádosti o milost, byli 3. prosince 1952 popraveni.

Tento článek se nezabývá historií procesu se Slánským a spol., protože ta již byla mnohokrát popsána, ale snaží se přiblížit, jaký Otto Šling vlastně byl a co jej, jako syna továrníka, přivedlo ke komunismu. O tom, proč vlastně skončil na šibenici, přemýšlím od okamžiku, kdy mi skupina chovanců v dětském domově vmetla do tváře větu: *Tvůj otec je zrádce!*

Narodil se 24. srpna 1912 v Nové Cerekvi v rodině zámožného židovského továrníka Emila Schlinga. Po první světové válce se rodina přestěhovala do Teplic v Čechách, neboť můj dědeček se stal spolumajitelem továrny na papírové zboží v Podmoklech u Děčína. Do Teplic se stěhovali proto, že se považoval za Čecha a nechtěl bydlet v Děčíně, který byl převážně německý. Zároveň si „počeštil“ jméno z německého Schling na Šling. Přesto nepovažoval za důležité požádat o změnu jména v matrice, a nadále se tedy oficiálně jmenoval Schling, ale sám se psal český Šling. Podle potvrzení Státního úřadu statistického z 5. listopadu 1938 mu byla při sčítání lidu v roce 1930 zapsána

na národnost česká. Jeho děti ovšem studovaly na německém gymnáziu v Teplicích. Existoval pro to jednoduchý důvod – jiné tam v té době totiž nebylo.

O dětství mého otce není téměř nic známo. Víme, že chodil do české obecné školy v Trnovanech a dostával dobré známky. Kdo byli jeho spolužáci, jaké měl zájmy, kde trávil prázdniny a s kým se kamarádil, nevíme. Můžeme jen spekulovat, jak dalece prostředím, ve kterém vyrůstal, ovlivnilo jeho rozhodnutí stát se komunistou. Na druhé straně nesmíme zapomenout na fakt, že vyrůstal v severních Čechách, které byly etnicky rozděleny mezi Čechy a Němce. V době, kdy začal být aktivní v Komsomolu, komunistické organizaci mládeže, naplno propukla velká hospodářská krize. Rodina byla liberální a spíše sekulární. Emil Šling byl v mládí sociálním demokratem a vždy tuto stranu i volil. Alespoň tak to otec uvádí v životopise, který napsal krátce po svém zatčení, dne 6. 10. 1950.¹ Můžeme usuzovat, že otec byl od mládí rebel. Jaký byl, ilustruje historka z doby jeho studií

na gymnáziu. Při hodině němčiny jim učitel vykládal o Wagnerových Nibelunzích. Aby demonstroval, jak vypadá správný germánský bohatýr, ukázal na blondatého modrookého žáka a prohlásil: *Takhle vypadal Siegfried*. Ten žák povstal a pravil: *Promiňte, pane profesore, ale já jsem Žid*. Tím žákem byl můj otec – Otto Šling.²

Ve dvanácti letech se v teplickém gymnáziu stal členem kroužku, který se seznamoval s marxistickou literaturou. Vedl ho Fridrich Kassovitz. V říjnu 1924 vstoupil do komunistické mládeže a od svých patnácti let byl velmi aktivním členem Komsomolu. V té době se seznámil mimo jiné s Bedřichem Geminderem, Marií Švermovou a Ervínem Polákem. Všichni byli v 50. letech souzeni v politických procesech. Ke komunismu ho pravděpodobně přivedla směs mladické vzpoury proti starým pořádkům a touha účastnit se budování lepšího světa. Zdánilivě k tomu neměl žádný důvod. Pocházel z dobře situované továrnícké rodiny. Za svého mládí nikdy nepoznal hmotnou nouzi a studoval na dobrých školách.

¹ Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), fond (dále jen f.) Ministerstvo národní bezpečnosti (dále jen MNB), karton (dále jen k.) 10/27, svazek (dále jen sv.) Otto Šling, Životopis O. Šlinga.

² Podle vyprávění Alice Šandové, sestry Otto Šlinga.

Otto Šling jako poslanec KSČ a na líšeňské mírové slavnosti, 1948

Foto: ČTK a archiv autora

Po gymnáziu byl přijat na Univerzitu Karlovu v Praze, kde studoval medicínu. Ovšem vyrůstal v době poznamenané první světovou válkou. Poválečný svět procházel radikálními změnami. Stará impéria se rozpadala, dělnické masy chtěly dosáhnout lepšího údělu a na východě vznikl nový stát dělníků a rolníků. Je zcela logické, že mladí toužili po změně existující společnosti. V té době marxismus zákonitě přitahoval ty, kteří věřili, že je možné vybudovat lepší a spravedlivější svět bez válek a bídy, kterou kolem sebe viděli. Musíme si uvědomit, co znamenala světová válka pro mladou radikální generaci ve 20. a 30. letech minulého století. Byl to pro ně důkaz, že „starý svět“ selhal a že je nutné a možné nahradit ho lepším systémem. Navíc přišel krach na newyorské burze a velká hospodářská krize a s ní spojená masová nezaměstnanost. Pro člověka ovlivněného marxismem to byly důkazy, že starý svět musí být zbořen, aby mohl vzniknout nový a lepší. Ten „nový“ se rodil v Sovětském svazu. V době mezi válkami sloužil jako zářný vzor lepšího světa. Málo bylo známo o krvavém režimu, který Stalin a jeho pochopové v Sovětském svazu nastolili. Negativní zprávy

o tomto režimu byly ignorovány jako nepřátelská propaganda. To byly asi důvody, proč se otec vrhl po hlavě do politiky. Od svých patnáctých narozenin postupně zastával různé funkce v Komsomolu, účastnil se zakládání organizací mládeže ve sklárnách a pracoval v Mezinárodní dělnické pomoci (MDP).³ V roce 1930 nebo 1931 se zúčastnil jejího sjezdu v Berlíně. Velký vliv na něho měl také Karel Kreibich, jeden ze zakladatelů KSČ, který se stýkal s rodinou Šlingů. Otcovo tlaknutí ke komunismu vyvolalo v rodině spory, ale on neustoupil. V osmnácti letech vstoupil do strany. Dědeček asi s jeho členstvím v Komsomolu a KSČ nesouhlasil, přesto ho finančně podporoval. Dokonce prý jednou prohlásil, že je *platicím členem strany*.⁴

Během studia medicíny na německé části Karlovy univerzity se věnoval stranické činnosti. Podle již zmiňovaného životopisu pracoval v ilegálním aparátu strany, který se zabýval prací v armádě, kdy jeho vedoucím byl Bedřich Hájek (Karpeles), později jeden ze spoluobžalovaných v procesu se Slánským. Po rozpuštění Komsomolu byl otec z této pozice odvolán a stal se vedoucím mládeže v ilegálním

aparátu strany pod vedením Ervína Poláka, později vedl ochranu před provokatéry a zastával další funkce. Výčet jeho tehdejší činnosti je dosti rozsáhlý a jeho studia to muselo velmi negativně ovlivňovat. Jako Žid z bohaté rodiny byl ve straně handicapován. Jeho „buržoazní“ původ mu musel působit mezi komunisty potíže. Protože byl ale velice ambiciózní a chtěl se prosadit, ochotně vykonával všechnu práci, kterou po něm strana chtěla, aby dokázal, že je pravým komunistou. Stal se členem strany, jejímž cílem bylo – řečeno slovy Karla Marxe – „vyvlastnit vyvlastňovatele“, a vlastně byl ochoten vyvlastnit i svou vlastní rodinu. Při vši práci, kterou pro stranu vykonával, ale dokázal studovat s výborným prospěchem. Celkem dokončil osm semestrů medicíny. Poté odjel do Španělska jako příslušník polního lazaretu Jana Amose Komenského.

Zásadní zlom v jeho životě, a dá se říci počátek jeho tragického konce, nastal, když vypukla španělská občanská válka. Tehdy skončil s medicínou a dal se na dráhu profesionálního revolucionáře. Z pověření strany, jmenovitě Rudolfa Slánského, se stal členem Výboru na pomoc demokratickému

3 ABS, f. MNB, k. 10/27, sv. Otto Šling, Životopis O. Šlinga.

4 Podle vyprávění Alice Šandové, sestry Otto Šlinga.

Španělsku. Ten založil Emanuel Viktor Voska, jedna z tragických postav československých dějin. Voska byl Čecho-američan, který za první světové války pracoval jako zpravodajský důstojník americké armády. Jeho prvotním cílem a dá se říci celoživotním posláním byl boj proti německé hrozbě. Spolu s Masarykem se zasloužil o to, že se prezident Wilson a americké veřejné mínění stavěly kladně k myšlence samostatného státu Čechů a Slováků. Masaryk po válce přesvědčil Vosku, aby se vrátil zpátky do vlasti. Protože Voska byl přesvědčený demokrat a rozeznal hrozbu, kterou znamenala angažovanost nacistického Německa ve španělské občanské válce, založil výše zmíněný výbor. Otec měl na starost organizaci polního lazaretu Jana Amose Komenského, který výbor poslal na pomoc Španělské republice. Zajímavé je, že ho v té době neměla pražská policie podchyceného jako komunistu. Alespoň to vyplývá z policejního šetření z 24. 4. 1936, které přímo uvádí, že je antifašista, avšak nebylo nic známo o jeho členství v některé politické straně.⁵ Zdá se to podivné, ale bylo to možné. Musíme si uvědomit, že v té době byl angažován v ilegálním aparátu strany a nebyl jejím význačným funkcionářem.

Jak dalece byl zapálen pro stranu, ukazuje fakt, že když tehdy požádal svého otce o finanční pomoc a ten ho odmítl s tím, že straně věnoval již dost peněz, nechal si od něj vyplatit dědictví a celé ho věnoval polní nemocnici. Na cestě do Španělska koupil za tyto peníze dvě sanitky. Protože ale ve Francii platilo embargo na veškerý vojenský materiál pro Španělsko, použil při jejich koupi jméno rodinného přítele, u kterého v Paříži přespával. Ten později vypovídal, že se objevil Otto a jako obvykle někam zmizel. Za

pár dní mu volali z továrny Renault, že sanitky, které si objednal, budou dodány. Protože otce znal, slušně poděkoval za dobrou zprávu, a když se Otto objevil, zeptal se ho, co to znamená. Ten s nevinnou tváří prohlásil: *Promiň, já ti to zapomněl říct. Mně by ty sanitky neprodali.*⁶ I v tom se projevila jeho povaha. Když už se do něčeho pustil, tak to dělal naplno a snažil se prosadit svou. Když něco nešlo přímo, zkusil to oklikou. Zřejmě pro tyto vlohy mu strana dala v letech 1934–1937 za úkol organizování přechodů hranic pro rakouské komunisty a transport komunistů přes Německo do SSSR. Mimo jiné převedl přes hranice i Václava Kopeckého.⁷ V roce 1945, už jako brněnský tajemník strany, využil svých zkušeností s převáděním lidí přes hranice, když dostal za úkol dostat do Rakouska člověka bez dokladů. Dotyčnému se podařilo z Rakouska utéct a přežít válku, ale po jejím skončení neměl doklady a ani Sověti, ani Američané ho nechťeli do Rakouska pustit. A tak mu otec nechal vystavit doklad, že se jedná o jugoslávského válečného zločince, a dva příslušníci StB ho eskortovali přes Vídeň. Tam ho opustili a vrátili se zpátky do Brna.

Organizování polní nemocnice trvalo tři měsíce. V květnu 1937 lazaret dorazil do Španělska.⁸ Otec tam neodjel jako medik, i když k tomu měl kvalifikaci, ale jako politický komisař. Tehdy se stal definitivně komunistickým funkcionářem. Od té chvíle cokoliv dělal, v jakékoliv funkci zastávané před válkou, během války či po ní, dělal na příkaz komunistické strany. Ve Španělsku sloužil až do března 1938. Zasáhla ho střepina do plic, dostal tyfus a byl zasypán při bombardování. O jeho působení v lazaretu existují svědectví bývalých interbrigadistů, ale ta byla získána až po jeho zatčení. Jediné, o co

se StB v říjnu 1950 a později zajímala, bylo získat důkazy o jeho špiónázním spojení a „špatném“ charakteru. A tak tyto výpovědi nelze brát příliš vážně. Například jakýsi Nekola z ministerstva vnitra uvedl: *O Šlingovi se říkalo, že když měl jít do boje, tak vypustil z tanku benzín. Pak ho soudili a vyhnali z interbrigády.*⁹ Toto svědectví nelze brát vážně, protože není věrohodné. Otec jednak nesloužil u tankistů, a navíc sovětské tanky, které republikánská armáda měla, jezdily na naftu. Po válce, když byl krajským tajemníkem, přijela do Brna polská delegace, která mu předala polský válečný kříž Virtuti Military. Vyznamenání dostal za službu ve Španělsku. A nedá se předpokládat, že by to bylo jen tak, z protekce. V dubnu 1938 odjel do Španělska podruhé, ale v červenci ho španělská strana poslala zpátky do Československa. Tak se vyhnul internaci ve Francii po stažení interbrigád ze Španělska. StB tyto skutečnosti, že nebyl internován a že ho Španělé poslali zpátky, využila jako důkaz jeho špiónázního spojení.

Po návratu ze Španělska už ve studiu nepokračoval a začal plně pracovat ve vedení mládeže a po Mnichovu pak v aparátu strany. Jeho spojení s komunistickou stranou tím bylo zpečetěno. Od té chvíle už pro něj nebyla cesta zpátky. Jak sám později, po válce, prohlásil, strana mu nařídila pracovat politicky a nestudovat. Po zatčení a odsouzení toho trpce litoval...

V období mezi Mnichovem 1938 a německou okupací v březnu 1939 se rozhodl emigrovat. Muselo mu být jasné, že jako Žid, komunist a příslušník interbrigád nemá šanci německou okupaci přežít. Zřejmě uvažoval o tom, že bude pokračovat v medicíně ve Velké Británii. Nechal si od univerzity vystavit potvrzení o studiu i s ověřeným překladem do angličtiny.¹⁰ Zda ho strana

5 Národní archiv (dále jen NA), f. PP 1931–1940, k. 1384, signatura 42/S-97/60.

6 Podle vzpomínek Alice Šandové, sestry Otto Šlinga.

7 ABS, f. MNB, k. 10/27, sv. Otto Šling, Životopis O. Šlinga.

8 Tamtéž, k. 10/18, sv. XIII, Svědectví Obrhela.

9 NA, f. Komise II, sv. 48, archivní jednotka (dále jen a. j.) 848, s. 2.

10 ABS, f. MNB, k. 10/3, sv. Z vyš. 1480–717.

sama vybrala pro emigraci na Západ nebo zda se sám ucházel o „oficiální stranické“ vyslání na Západ, to nevíme. Ve svém životopise uvádí, že v únoru 1939 byl povolán do Paříže k Bruno Köhlerovi. Po návratu do Prahy ho KSČ 11. března 1939 poslala do emigrace. Zdá se, že využil svých kontaktů k tomu, aby se dostal z Československa. Do Anglie dorazil v den jeho rozpadu, 15. března 1939.

Po příjezdu do Anglie pro něj nastaly všední dny a starosti, tak jako pro každého emigranta. Musel řešit, kde se ubytovat a kde sehnat práci nebo prostředky k obživě. Pokusil se získat informace o studiu medicíny, ale brzy zjistil, že by to nebylo jednoduché. Nedostal povolení ke studiu, ale i kdyby ho dostal, musel by pravděpodobně nejdříve prokázat dobrou znalost angličtiny a znovu složit všechny zkoušky za první čtyři roky studia. Navíc neměl žádné finanční prostředky. Rodina byla sice dobře situovaná, ale nacisté rodinný majetek arizovali. Emil Šling byl nacisty donucen prodat továrnu v Děčíně, ale nedostal za ni zaplacení... Kartáčovnu v Nové Cerekvi vlastnili jeho bratři Ludvík a Gustav. Protože se arizaci bránili, byl Ludvík zatčen tábořským Gestapem a v roce 1942 popraven. Jeho bratr Gustav zahynul v koncentračním táboře. Celkem měl Emil Šling dvanáct sourozenců. Bratr Egon zemřel ještě před válkou, ostatní zavraždili Němci během války. Veškerý majetek, který rodina vlastnila, byl arizován. Protože většina jejích členů byla usdlá v Sudetech, kde německé úřady přikročily k zabavování židovského majetku ještě před vypuknutím války, nemohl Otto očekávat, že by dostal finanční podporu z Protektorátu. Jestliže studium nepřicházelo v úvahu, zbývala mu práce pro stranu a v odboji proti nacistům, který se začal v Británii formovat. Protože pocházel ze Sudet a studoval na německé části Karlovy univerzity, byl zpočátku považován za německého uprchlíka z Československa. A tak se zapojil do komunistické skupiny vedené německým komunistou ze Sudet Gustavem Beuerem. V Británii tehdy existovala organizace British Committee for Refugees from Czechoslovakia (Britský výbor

Jedno z mnohých ocenění a uznání, kterých se O. Šlingovi dostalo za jeho práci pro stranu

Foto: ABS

pro uprchlíky z Československa). Výbor zřídila britská vláda po německém záboru Sudet a jeho původním úkolem bylo pomáhat uprchlíkům při přesídlení do jiných zemí. Po 15. březnu 1939 nastala zcela nová situace. Peníze ve výši 4 miliony liber, které britská vláda na tyto účely vyhradila, byly britským ministerstvem financí zmrazeny, aby se nedostaly do rukou Němců. A tak nakonec v červnu 1939 vznikl Czechoslovak Refugee Trust Fund (CRTF, Fond pro československé uprchlíky), který později sehrál významnou roli v politických procesech v padesátých letech. StB jej označila za špiónážní organizaci a pochopitelně každý, kdo pro něj pracoval, byl potenciální špión. Označení tohoto fondu za špiónážní organizaci byla naprostá fantazie. StB jako důkaz jeho špiónážního poslání předložila jeho stanovy, které Britové vydali při založení organizace. Kdokoliv, kdo alespoň trochu ovládá angličtinu, nenajde při jejich čtení žádný důkaz o špiónážním poslání této organizace. O to ale StB nešlo. Dá se říci, že kdyby Trust Fund neexistoval, musela by si ho vymyslet, protože potřebovala předložit nějaké důkazy o špiónáži. Je ale velmi pravděpodobné, že Trust

Fund byl kontrolován agenty MI5, tedy britské kontrašpiónáže. Žádný stát si nemůže dovolit, aby ponechal velký příliv uprchlíků zcela bez kontroly, a už vůbec ne v době, kdy se schylovalo k další válce. Existovalo reálné nebezpečí, že se německá výzvědná služba pokusí propašovat do Británie své agenty vydávající se za politické uprchlíky. Proto byla také řada uprchlíků internována jako enemy aliens (nepřátelští cizinci).

Vraťme se ale k otci. Na rozdíl od řady československých komunistů nebyl po příjezdu do Británie internován. StB to pak vydávala za důkaz jeho špiónážního spojení s anglickou výzvědnou službou. Ale může pro to existovat i velmi prosté vysvětlení. Ne všichni emigranti, kterým se podařilo dostat do Británie, skončili v internaci, ale všechny sledovala policie a bezpečnostní složky (MI5). Do internace byli poslání jen ti, u kterých byl předpoklad, že by mohli být nepřátelskými agenty. Tehdy také došlo k setkání, které pak přispělo k otcově zatčení o jedenáct let později. V dubnu 1939 dorazil do Británie Emanuel Voska, kterému se podařilo uprchnout z Československa. Přijel do Londýna přes Paříž navázat kontakty

Vlastnoruční životopis sepsaný O. Šlingem ve vyšetřovací vazbě Foto: ABS

s československým exilem. Voska byl zpravodajec a věděl, že existuje reálné nebezpečí infiltrace německých agentů do Velké Británie. Je zajímavé si přečíst výpověď, kterou učinil ve vězení 18. listopadu 1952.¹¹ Kromě toho, že je to „zářný příklad“, jak se v roce 1952 „vyšetřovalo“, můžeme z této výpovědi získat užitečné informace. Jako každý emigrant sháněl otec kontakty, které by mu pomohly, a proto požádal Vosku o pomoc s navázáním kontaktu na Josefa Bělinu, sociálního demokrata a jednoho z vůdců československé emigrace. Podle Vosky se otec, považovaný za německého emigranta, chtěl dostat do české skupiny. Voska napsal Bělinovi doporučující dopis, který otci pomohl získat místo u výboru pro pomoc uprchlíkům. StB použila v roce 1950 jeho kontakt na Vosku jako důkaz špiónážního spojení. Vosku zatkla StB v květnu 1950. Nějakou dobu po zatčení byl v jeho archivu nalezen dopis, který měl dokazovat špiónážní spojení otce s ním. Dopis je zcela nezávadný, o žádnou špiónáž

v něm nejde. Navíc není jisté, jestli autorem dopisu byl skutečně on. Je sice zakončen „S pozdravem Otto“, ale byl psán na dopisním papíru Strand Palace Hotel, ve kterém Voska bydlel. Málokterý emigrant si mohl dovolit bydlet v tak drahém hotelu. A i kdyby se zavázal podávat Voskovi zprávy, psal se rok 1939 a Voska se zapojil do odboje vedeného prezidentem Benešem. To přece nemohla být zrada.

Otec začal pracovat pro Československý Refugee Trust Fund, jehož vedoucí byla Anežka Hodinová-Spurná. Měl na starost ubytování emigrantů a později dostal za úkol zařídit jejich přeškolení.¹² Zároveň měl zorganizovat mladé emigranty, a tak v červenci 1939 spoluzakládal Mladé Československo, organizaci, která tyto mladé Československé sdružovala a vydávala časopis. Patřili k ní mladí emigranti všech politických směrů, byla velmi ovlivňována komunisty, ale předsedou byl jmenován sociální demokrat Otto Falta, aby komunisté nebyli tak vidět. Politika, kdy byl do čela komunisty ovládané organizace dosazen „sympatizující“ nekomunista, byla v té době oblíbenou taktikou. Mladé Československo kromě vydávání časopisu pořádalo i kulturní a vzdělávací akce. Finanční příspěvek na časopis poskytovala československá vláda ze zvláštního fondu ministerstva zahraničních věcí. Peníze otci vyplácela sekretářka ministra Dr. Huberta Ripky. Pro StB to byl další „důkaz“ jeho špiónáže. Díky tomu, že ovládal několik jazyků (češtinu, němčinu, francouzštinu a angličtinu), bylo pro něj snadné navazovat kontakty s různými skupinami emigrantů a Britů. Když britské úřady po vypuknutí války začaly internovat různé osobnosti (Karel Kreibich, Gustav Beuer, Otto Falta, Pavel Eisler a další), navštěvoval je ve vězení a s plnou vervou se pustil do kampaně za jejich propuštění. Snažil se kontaktovat každého, kdo by mohl pomoci – advokáty, poslance, církevní

hodnostáře. Byl vždy ochoten pomáhat jiným, ať už se jednalo o lékařskou péči a o léky, kterých byl ve válečné Anglii nedostatek. Měl rád děti a toužil se stát dětským lékařem, ale to byl jen jeden z jeho životních cílů, kterého nemohl dosáhnout.

V létě 1939 se seznámil se svou budoucí ženou, Marian Wilbraham. Marian byla mladá britská komunista pracující v organizaci britské mládeže, která se snažila pomáhat politickým uprchlíkům usadit se v novém prostředí a navazovat kontakty na skupiny emigrantů. Otec se tehdy pokoušel zjistit, kam by mohli mladí emigranti z Československa chodit plavat. V období mezi březnem 1939 a vypuknutím války v září 1939 byla totiž jejich situace zvlášť deprimující. Přišli do země, jejíž vláda v „zájmu míru“ obětovala jejich zemi Hitlerovi a ustupovala mu, jak jen to šlo. Navíc mnozí z nich neměli pracovní povolení, a tak byli plně závislí na dobročinnosti britských charitativních organizací a jednotlivců. Sdružování lidí a pořádání sportovních a kulturních akcí bylo tedy důležité, protože pomáhalo odvést jejich pozornost od depresivní situace. Otec se snažil sehnat bazén se vši energií.

V listopadu 1941 se vzali. Matka napsala v roce 1968 knihu *Truth Will Prevail (Pravda zvítězí)*, v níž vylíčila své životní zážitky v komunistickém Československu. Svého budoucího muže v ní popsala takto: *I ti, kteří neměli rádi tohoto mladého energického muže, byli připraveni přistoupit na to, že ho nelze ignorovat. Pravda, mnohým vadil jeho přímočarý přístup k věci, když nesmlouvavě odmítl námitky, jestliže byl přesvědčen, že má pravdu. Ale často se nechali přesvědčit silou jeho argumentů a možná i proto, že ho nepodezírali, že jde o jeho osobní prospěch. Měl výbušnou povahu a občas jednal s lidmi nebo v dané situaci necitlivě, ale jindy projevoval vzácnou*

11 Tamtéž, k. 10/2, sv. Soudní protokol Otto Šling.

12 Šlo o to, aby emigranti nemuseli nastoupit na místa, která jim nabízeli Britové, protože se jednalo převážně o manuální práci na farmách, stávkách atd.

osobní sympatii a starost o kohokoliv v nouzi.¹³

Pro svou energickou povahu a umění přesvědčit lidi si vytvořil během válečných let v Londýně široký okruh přátel, ale také nepřátel. Díky tomu, že dokázal v relativně krátkém čase komunikovat v angličtině, stal se nepostradatelným při navazování a udržování kontaktů s Angličany. Bylo například třeba najít sponzory různých akcí, a to dokázal zařídit. Někteří ho oceňovali, jiní ale poukazovali na to, že si „monopolizuje“ styky s Angličany.

Po válce řada jeho londýnských přátel pracovala v aparátu strany. Byli považováni za jeho spojence, na což nakonec doplatili. Mnozí byli v padesátých letech zatčeni a odsouzeni k dlouholetému vězení. Mimo jiné to byli Hanuš Lomský, Vítězslav Fuks, Mikuláš Landa a další. Na spolupráci s ním doplatil i Vilém Nový, šéfredaktor časopisu *Mladé Československo*, který měl tu smůlu, že v září 1939 společně s Hermanem Fieldem uprchl přes Polsko do Anglie. Nový byl zatčen jako jeden z prvních komunistů už v roce 1949 kvůli svému spojení s Noelem Fieldem.

Do Československa se otec vrátil na jaře 1945 jako sekretář lékařské výpravy. Vilém Nový ve svém vyjádření k případu Šling popsal, jak k jejímu vyslání došlo.¹⁴ V roce 1944 vznikla v Londýně myšlenka pomoci osvobozeným územím Československa. Nakonec bylo rozhodnuto vyslat lékařskou výpravu. Přípravou bylo pověřeno ministerstvo sociální péče, vedené slovenským sociálním demokratem Jánem Bečkem. Komunisté neměli proti jejímu vyslání námitky. Podle Nového výpravu organizoval prof. dr. Skládál, ale komunistům se nelíbil výběr dobrovolníků, protože prý politicky nevyhovovali. Ministr Bečko byl nakonec přinucen ustoupit a zahrnout do akce i komunisty. Tak

Syn Otto Šlinga Jan (vlevo) byl v Československu zatčen a vyhoštěn do Británie v roce 1972, syn Karel podepsal Chartu 77 a emigroval do Británie v roce 1984 Foto: archiv autora

se stalo, že se otec stal koncem roku 1944 zaměstnancem ministerstva sociální péče a dostal za úkol uspořádat organizaci výpravy. Což také s energií sobě vlastní udělal. Spojil se nejenom s ministrem Bečkem, ale i s úředníky ministerstva zahraničí a s ministrem Ripkou.

Výprava byla připravena k odjezdu 1. ledna 1945 a on byl jmenován jejím sekretářem i přes odpor části komunistického vedení (Hodinová, Nový a Valo).¹⁵ Tehdy se ještě nedalo cestovat přímo, a tak byla zvolena trasa Londýn – Teherán – Baku – Slovensko. V Baku se otec od výpravy odtrhl a odletěl do Moskvy. Pochopitelně že jeho cesta do Moskvy byla později prezentována jako jeho svévolné rozhodnutí. Dnes se dá těžko zjistit, jestli byl k cestě do Moskvy vyzván nebo jestli si ji zařídil sám. Pravdou je, že měla pro jeho další osud zásadní význam. Zřejmě tam bylo rozhodnu-

to, že bude zařazen do stranického aparátu a že se stane krajským tajemníkem v Brně. Možná že ho na místo krajského tajemníka určil až Slánský v Košicích, ale je jisté, že velkou roli v jeho jmenování sehrála Marie Švermová. Bedřich Reicin napsal 4. ledna 1951 dopis Bruno Köhlerovi o svých stycích se Šlingem a v něm mimo jiné uvádí, že ho potkal v dubnu 1945 v Košicích, když tam dorazila lékařská výprava. Otec mu prý sdělil, že byl na Slovensko poslán stranou, aby tam stranicky pracoval, a že dostane stranické poslání.¹⁶ Skutečně také krátce nato odjel na Moravu a stal se krajským tajemníkem v Brně. V této funkci setrval až do svého zatčení 6. října 1950. Brno bylo předposlední zastávkou na jeho cestě životem, kterou nastoupil jako mladý židovský chlapec. Dalšími stanicemi jeho pouti bylo vězení, soud na Pankráci a šibenice.

13 ŠLINGOVÁ, Marian: *Truth Will Prevail*. Merlin Press, London 1968, s. 14.

14 NA, f. Komise I, sv. 14, a. j. 227 a 227a, s. 14.

15 Tamtéž, s. 36.

16 NA, f. Komise II, sv. 47, a. j. 790.